

POSLANSKIM SKUPINAM DZ

Podpisani poslankam in poslancem Državnega zbora predlagamo sprejetje amandmajev, ki bi odpravili dve po našem mnenju nerazumni in škodljivi odločitvi:

1) da bodo prek Zakona o izvrševanju proračunov Republike Slovenije za leti 2021 in 2022 (Uradni list RS, št. 174/20) blokirane zaposlitve na raziskovalnih projektih in zaposlitve mladih raziskovalcev, čeprav so sredstva že zagotovljena;

2) da bo potrditev razpisa za vpis na javne visokošolske zavode, ki je bil kot vsa prejšnja leta usklajen s pristojnim ministrstvom, Vlada RS pogojevala z zahtevami, ki jih v tako kratkem času niti sama ni sposobna utemeljiti.

ad 1)

V Predlogu zakona o dodatnih ukrepih za omilitev posledic COVID-19, EPA 1638-VIII, se za 15. členom doda nov 15.a člen, ki se glasi:

»15.a člen

V 60. členu ZIPRS2122 se na koncu četrtega odstavka doda nov stavek, ki se glasi: »Ne glede na prvo alinejo prejšnjega odstavka, velja za univerze, samostojne visokošolske zavode in raziskovalne zavode, da pripravijo kadrovske načrte tako, da dovoljeno število zaposlenih, ki se financirajo iz 1., 2., 3., 4., 7., 9., in 10. točke prvega odstavka tega člena, ne sme presegati dovoljenega števila zaposlenih iz teh virov, kot je določeno v kadrovskih načrtih za leto 2020.«

Obrazložitev

Za odpravo posledic epidemije bolezni SARS-CoV-2 (COVID-19), ki je glavni cilj Predloga zakona o dodatnih ukrepih za omilitev posledic COVID-19, EPA 1638-VIII (v nadaljnjem besedilu: Predlog zakona), je treba zagotoviti čimprejšnji zagon gospodarstva in celotne družbene aktivnosti. Pri tem morajo pomembno prispevati tudi univerze, samostojni visokošolski zavodi in raziskovalni zavodi, ne le z raziskovalnimi, razvojnimi in strokovnimi projekti, pač pa tudi s svojo temeljno dejavnostjo visokošolskega izobraževanja.

Določba prve alineje tretjega odstavka 60. člena ZIPRS2122 ki omejuje zaposlovanje v letih 2021 in 2022 na raven dovoljenega števila zaposlenih iz kadrovskih načrtov za leto 2020 tudi za posredne uporabnike proračuna, predstavlja hudo omejitev delovanja univerz, javnih visokošolskih zavodov in javnih raziskovalnih zavodov. Ti zavodi se že od prejšnje krize soočajo s situacijo zmanjševanja obsega strokovnih in raziskovalnih projektov z gospodarstvom tako v finančnem smislu kot tudi v njihovem številu. Poenostavljeno rečeno so se sodelovanja močno razdrobila na manjše projekte/naročila, pogosto krajša od enega leta, kar zelo otežuje tudi načrtovanje zaposlovanja. Univerze imajo tri naloge, ki predstavljajo njihovo poslanstvo: ustvarjanje znanja, ohranjanje znanja in prenašanje znanja. Proračunska sredstva ne zadoščajo niti za polno izvajanje pedagoškega dela (prenašanje znanja na študente). Za ustvarjanje znanja in njegovo prenašanje v okolje so univerze vezane na druge vire sredstev, tudi iz sodelovanja z gospodarstvom. Omejitve zaposlovanja na teh virih pa posledično omejujejo tudi izvajanje pedagoškega dela. Za prenos znanja v okolje in podporo gospodarstvu pri zagonu iz krize, ki je posledica epidemije COVID-19, je zato nujno potrebno sprostiti kadrovske omejitve univerz in drugih javnih zavodov, ki izvajajo raziskovalne, razvojne in strokovne projekte, ki so pomembni za razvoj in zagon gospodarstva. To se nanaša zlasti na navedeno omejitev zaposlovanja, ki izhaja iz prve alineje tretjega odstavka 60. člena ZIPRS2122. Taka omejitev nenazadnje tudi ni v skladu z avtonomijo univerz in državnih visokih šol, ki je zagotovljena z 58. členom Ustave Republike Slovenije, saj resno ovira univerze pri izvajanju njihovega zgoraj navedenega poslanstva.

Iz teh razlogov predlagani amandma k Predlogu zakona določa nov 15.a člen, katerega vsebina je, da se določa izjema od omejitve zaposlovanja iz prve alineje tretjega odstavka 60. člena ZIPRS2122 in se tako široke omejitve ne uporablja za univerze, samostojne visokošolske zavode in raziskovalne zavode, ki izvajajo za razvoj in zagon gospodarstva pomembne raziskovalne, razvojne in strokovne projekte. Javnim organizacijam, ki izvajajo raziskovalno in razvojno dejavnost, se torej s tem amandmajem omogoči zaposlovanje, kadar se to financira iz sredstev od prodaje blaga in storitev na trgu ali iz sredstev raziskovalnih projektov in programov ter sredstev za projekte in programe, namenjene za internacionalizacijo in kakovost v izobraževanju in znanosti.

ad 2)

V Predlogu zakona se v 2. odst. 1. člena doda nova, 10. točka, ki glasi: »10. Zakona o visokem šolstvu (Uradni list RS, št. 32/12 – uradno prečiščeno besedilo, 40/12 – ZUJF, 57/12 – ZPCP-2D, 109/12, 85/14, 75/16, 61/17 – ZUPŠ, 65/17 in 175/20 – ZIUOPDVE)«

V Predlogu zakona se za v tretjem delu zakona za 33. členom doda novo, deseto poglavje z novim, 33.a členom, ki skupaj glasita:

»10. Zakon o visokem šolstvu

33.a člen

Ne glede na sedmi odstavek 40. člena Zakona o visokem šolstvu (Uradni list RS, št. 32/12 – uradno prečiščeno besedilo, 40/12 – ZUJF, 57/12 – ZPCP-2D, 109/12, 85/14, 75/16, 61/17 – ZUPŠ, 65/17 in 175/20 – ZIUOPDVE) javnemu visokošolskemu zavodu in koncesioniranemu visokošolskemu zavodu ni potrebno pridobiti soglasja Vlade k vsebini razpisa za študijsko leto 2021/2022.

Obrazložitev:

Že za študijsko leto 2020/2021 je bila zaradi epidemijskih razmer predvidena začasna izjema glede omejitve vpisa, kar je druga faza vpisnega postopka. Obrazložitev predloga 63. člena Zakona o interventnih ukrepih za omilitev in odpravo posledic epidemije COVID-19 (ZIUOOPE), se je glasila:

Z namenom poenostavitve administrativnih postopkov se za postopke vpisa za študijsko leto 2020/2021 odpravlja soglasje Vlade Republike Slovenije k omejitvam vpisa. V skladu s prvim odstavkom tega člena visokošolski zavod lahko omeji vpis v študijske programe, ki se izvajajo v okviru javne službe, če število prijav za vpis bistveno presega število razpisanih mest oziroma njegove zmogljivosti (kadrovske, prostorske, opreme in druge). Lahko pa se visokošolski zavod odloči, da vpisa ne omeji, kar pomeni povečanje vpisnih mest. Glede na to, da se sredstva za študijsko dejavnost v državnem proračunu zagotavljajo kot skupna sredstva za zavode (integralno financiranje), povečanje vpisnih mest v tem primeru ne pomeni dodatnih proračunskih sredstev za študijsko dejavnost, hkrati pa omogoča visokošolskim zavodom, da v

primeru povečanega interesa za vpis v določen študijski program lahko povečajo število vpisnih mest, če jim njihove zmogljivosti le-to omogočajo.

V trenutnih razmerah, ki žal niso bistveno boljše od tistih lani spomladi, se nam zdi smiselno, da se začasno (za študijsko leto 2021/22) odpravi zahteva po soglasju Vlade RS pri razpisu za vpis. Velika nepredvidljivost na trgu dela kot posledica epidemije zgolj še dodatno utemeljuje takšen predlog v letu 2021/2022. Odprava soglasja velja izključno za razpis za študijsko leto 2021/22, v prihodnjih letih pa je potreben pravočasen razmislek o morebitnih spremembah na širšem področju vpisa.

Razprava o razmerju med študijem in razmerah na trgu dela, o vpisnih pogojih in postopkih ipd. je vselej koristna, vendar državno planiranje v duhu usmerjenega izobraževanja in podobnih preteklih praks, pri čemer bi postavili enačaj med smerjo študija in zaposlitveno kariero, niti v času pred epidemijo ne bi bil ustrezen odgovor na spreminjajoče se razmere na trgu dela. Povsem neaktualen pa je ta pristop ta hip, saj ni mogoče predvidevati širših učinkov epidemije na položaj čez več let, ko bo študij končevala generacija študentov 2021/22. Posameznik bo ob izbiri študija in ob študiju samem še bolj kot prej postavljen pred preizkušnjo, da si s svojimi sposobnostmi in motivacijo (so)ustvari poklic in zaposlitev, visokošolski zavodi pa se bodo morali na spreminjajoče se razmere sproti odzivati.